

Boldizsár Lajos (1916-1985) emléktáblájának avatására

(Kruchió Gábor beszéde)

Tisztelt jelen lévők! (A család megjelent tagjai, Manyika, Enikő, a vők és az unokák! Egykori tanártársaim, a volt Rózsa Ferenc Gimnázium dolgozói, a mai gimnázium tanárai, dolgozói, tanulói, azok szülei) Kedves Vendégeink!

Mindenek előtt egy őszinte vallomással tartozom. Nagyon, de nagyon meglepődtem, amikor néhány nappal ez előtt Komáromi István igazgató úr megkért erre a megtisztelő feladatra. Megkért, hogy pár szóval méltassam a hajdan volt kollegám, legközvetlenebb munkatársam

életútját ezen az emléktábla avató ünnepségen.

Meglepődtem, mert gondolni sem mertem, hogy erre az eseményre valaha is sor kerülhet. Arra pedig különösen nem, hogy eme szép és nemes feladatot rám fogják bízni, hiszen 18 eltöltött nyugdíjas év után már nagyon távol kerültem a közéleti eseményektől.

Ez utóbbi ok miatt kicsit meg is ijedtem. Felvetődött bennem, hogy egyáltalán meg tudok e majd felelni a feladattal természetesen együtt járó elvárásoknak. Mindezek ellenére úgy éreztem, hogy nem utasíthatom vissza a felkérést. Azzal ugyanis megtagadnám kettőnk egykori barátságát, szoros és őszinte, megértő, 10 éves munkatársi kapcsolatát. Ezért aztán igent mondtam a felkérésre. Most pedig nem kis izgalommal állok itt, hogy röviden elmondjam: ki volt az, akinek ez a tábla remélem örök emléket fog állítani. Hogyan élt, milyen ember, pedagógus, munkatárs, iskolavezető volt Boldizsár Lajos?

1916. december 20-án született Békésen. (Ma lenne 94 éves.) Történelem-földrajz szakos tanári oklevelét a II. Világháborút közvetlenül megelőző évben szerezte és a háború meghatározó jelentőségű volt szinte egész életében. 4 év katonaság után 4 év hadifogság sújtotta, így csak 1948-ban, már csaknem 32 évesen kerülhetett iskolai katedrára.

A békéscsabai Polgári Iskola (mai I. sz. Általános Iskola) tanára lett. Azonban nem sokáig dolgozhatott ott, hiszen az 1948-50-es évek rendkívül sok változást hozóak voltak az oktatásban (Egyházi iskolák államosítása, 8 osztályos ált. iskolák indítása, szakképző iskolák, Technikumok szervezése). A Polgári Iskolából Általános Iskola lett és őt áthelyezték az Állami Lórántffy Zsuzsánna Leánygimnáziumba. (első kényszer-költözés)

A tehetséges, fiatal, katonaviselt, már a háborút is megjárt pedagógus szakmai előrehaladása ígéretesen gyors volt. 1952 szeptemberétől a Leánygimnázium igazgatója lett. Igaz, ehhez azért egy kis szépség hiba is adódott, mert az iskola saját épülettel 1950 szeptembere óta nem rendelkezett (a Deák utcában levő szinte új épületükbe ugyanis Híd és Vízműépítési Technikumot szervezett a hatóság). Az új iskolaépület kiharcolása szép, de szinte megoldhatatlan feladatot jelentett a fiatal, akkor csupán 36 éves Boldizsár Lajos igazgatónak. Iskolája „ideiglenesen” a volt evangélikus gimnázium (akkor már Állami Fiúgimnázium) első emeletére került (második kényszer-költözés). A leánygimnázium igazgatójaként minden követ megmozgatott, hogy – mint 1950-ben ígérték – kapjanak egy új gimnáziumi épületet. Ezt (t. i. ígéretet) még 1957. júniusában is kapott a Minisztériumban, ám alig két hónappal később, 1957 augusztusában közölték vele, hogy új épület egyelőre nem lesz, közös igazgatóság alá vonják a fiú és a leánygimnáziumot (ez lett a Rózsa), melyben ő igazgatóhelyettesként dolgozhat. (Ekkor legalább költöznie nem kellett!)

Az új gimnázium épülete aztán 10 évvel később, itt, csaknem a szomszédunkban, 1966 nyarára fel is épült. Az osztályok és a tantestület egy részének az átköltöztetése teljes egészben az ő feladata lett, mert igazgatója szívbetegsége miatt majdnem az egész tanévben betegszabadságon volt. Még a bútorzat szállításának a megszervezését, a tantermek berendezését, a padok beállítását is neki kellett végeznie. Szabadsága idején, a két nyári hónapban, hajnaltól késő estig dolgozva. (Harmadik költözés). Ekkor azonban ő már maradt a Rózsában, az új gimnázium pedig néhány év alatt Kemény Gábor Szakközépiskolává alakult. Az 1966/67-es tanévet szinte teljes egészében neki, az igazgatóhelyettesnek kellett levezényelnie, mert igazgatója ekkor is, szinte folyamatosan betegszabadságon volt, a tanév végével pedig nyugdíjba ment. Kettőnk munkakapcsolata lényegében ekkor kezdődött. Ő akkor 51 éves, tapasztalt iskolavezető volt, én pedig 35 éves, 13 éves tanári gyakorlattal ugyan, de minden igazgatói, iskolavezetői tapasztalat nélkül.

Amikor az akkori Megyei Tanács Művelődési Osztálya engem állított a nyugdíjba menő igazgató helyére, természetesen, hogy az iskola átadási-átvételi munkái során, a jövő feladataimmal kapcsolatban sokat kellett konzultálnom elődömmel, Böör Ferenc nyugdíjba vonuló igazgatóval. Megkönnyítette és talán közvetlenebbé is tette ezeket a beszélgetéseket, hogy Feri bácsi nem volt ismeretlen előttem. Gimnáziumi tanulmányaim során Szeghalmon, 1942-től német tanárom, majd később, a háború után igazgatóm volt. Tehát régi ismerősként beszélgettünk. Máig emlékezetes maradt, amint az egyik ilyen beszélgetésen, látva az új és számomra akkor még ismeretlen feladatokról való félelmemet, atyai hangon mondja: „...Ne félj, amíg itt lesz Boldizsár Lajos! Ő minden rendeletet a kisujjában hordoz, és legalább három ember munkáját végzi. Hallgass rá, és zökkenőmentesen megy majd minden!...”

Úgy is történt. 10 tanéven keresztül dolgoztunk együtt és ez alatt az idő alatt tudása, élettapasztalata, munkája mindenben engem segített.

Számtalan esetben oldott meg csillapító, rendező, igazságtevő közreműködéssel konfliktus-helyzetet a tantestületben kollegák között, de olykor, esetenként köztem és egyik másik munkatársam között is.

Nem egyszer figyelmeztetett – a tőle megszokott óvatos, csendes megjegyzés formájában – , egy-egy intézkedésem alaposabb megfontolására! Tette ezt minden esetben úgy, hogy érezni lehetett azt, hogy mellettem áll, és javaslatának elfogadása elsősorban az én érdekem.

Maximálisan segítőkész volt a tantestület tagjait illetően is. Gyakran végezte el ő maga tanártársainak a rosszul, vagy egyáltalán el sem készített félévi, vagy év végi, határidős munkáját. Ha esetleg néha-néha nagyobb vezetői szigort kértem tőle, legtöbbször azt mondta: Igen, igazad van, de tudod, én magam gyorsabban is, pontosabban is meg tudom csinálni (pl. statisztikák), meg a béke is erősödni fog közöttünk.

Valóban a kisujjában voltak az iskolai munkát szabályozó rendeletek. Alig-alig adódott olyan nap, hogy telefonon, vagy személyesen ne jöttek volna hozzá más iskolák vezetői, vagy helyettesei ilyen-olyan, a napi munka során természetesen adódó jogi, rendeleti problémák megoldási segítségért. Olykor még a megyei, vagy a városi Oktatási, ritkábban Pénzügyi Osztályok munkatársai is hozzá fordultak.

Mindezek mellett gyermekszerető, jól képzett történelem tanár, kiváló pedagógus is volt.

Tanítványai bizalommal kereshették fel bármikor, segítőkészségét oktató-nevelő munkájában is nap mint nap tapasztalhatták. Éltek is vele. Szerették, tisztelték és ragaszkodtak hozzá.

Élete java részét, 25 évet töltött el iskolánkban. Ebből 20 évet két igazgató mellett, második emberként. Azonban olyan második ember volt, aki a munkája fontossága, értéke és minősége tekintetében mindig az első helyen szerepelt.

Nem az elismerésért dolgozott. Közvetlen munkatársainak elismerésén túl, magasabb helyről nem sok elismerésben részesülhetett. De dolgozott, ha kellett éjjel és nappal akár napi 24 órát is (pl. sarkadi árvíz 1972, vagy a közös érettségi-felvételi dolgozatok javítása 1969-1975 között.). Dolgozott, mert megszállottja volt a magyar nevelésügynek és gyermekszeretete, hivatástudata minden másnál jobban ösztönző erőként hatott rá.

Példátlanul sokat dolgozott. Nap mint nap, szinte reggeltől estig bent volt az iskolában.

Családjára, magánéletre nem sok ideje maradt. Lehetőségein belül azonban otthon is mindent megtett a nyugodt, boldog élet biztosítása, két gyermekének felnevelése és önálló életük kialakításának segítése érdekében.

Saját kedvtelése, hobbija a horgászás lett volna, arra azonban szeptembertől júniusig idejéből

már végképp nem futotta. A nyári szünetekben, amikor véletlenül úgy adódott, hogy nem kellett szakközépiskolások termelési gyakorlatát látogatnia, akkor néha felülhetett kedvenc kis Schwalbe robogójára és eltölthetett néhány órát, esetleg egy-két napot pecázással a körösök partján.

A sok munka aztán – idősebb korára – egyre inkább igénybe vette és koptatta szervezetét. Ahogyan közeledett a nyugdíjkorhatárhoz, egyre gyakrabban mondogatta: „Egy nappal sem fogok tovább dolgozni a 60. életévem betöltése után.” Hiába mondtam neki, hogy milyen sok ember toldja meg egy-két évvel ezt a határidőt, hajthatatlan maradt.

1976. dec. 20-án volt 60 éves és a téli szünet után már nyugdíjasként látogatott be iskolánkba.

Sajnos, nem sokáig tehetette. Több, mint 25 évvel ez előtt, 1985. január 19-én örökre itt hagyott bennünket.

Befejezésül engedjék meg, hogy a régi iskola, a Rózsa Ferenc Gimnázium egykori tantestülete, tanulói és minden dolgozója nevében köszönetet mondjak a mai iskola vezetőinek azért, hogy mindmáig emlékezetükben tartották Boldizsár Lajos igazgatóhelyettes kollegám szinte példátlanul értékes munkásságát. Emlékezetükben tartották és azon túlmenően, itt, az iskola aulájában örök emléket is állítottak neki.

Készülve erre az avató ünnepségre, elgondolkoztam. Gondolataimban többször átfutottak a 60-as, 70-es évek iskolai eseményei, az a nem mindig sima, olykor göröngyökkel, kátyúkkal szabdalt út, melyen végig haladva iskolánk már a 70-es évek közepére – elért eredményei alapján – a megye legjobb gimnáziuma lett. Ennek eléréséhez elsősorban jó tantestület kellett. A jó tantestület kialakításában, helyes irányításában döntően fontos, kulcsszerepe volt Boldizsár Lajosnak. Személyenként végiggondoltam a „jó tantestület” minden tagját. Nem is egyszer. Közöttük az első helyre magam is, minden esetben Boldizsár Lajost tettem.

Megérdemelte ezt az elismerést.

Őszintén kívánom, hogy e tábla alatt nap mint nap elhaladva, minél több tanuló emlékezzen rá, és tekintse követendő példának az ő életútját.

Békéscsaba, 2010. december 20.